

Brev fra 138 muslimer

Den 13. oktober 2007 sendte 138 lærde og ledende muslimer et brev til pave Benedikt XVI samt til alle andre kristne kirkeledere. Brevet bringes her som artikel¹

I den nådige og barmhjertige Guds navn.

I anledning af *Eid al-Fitr al-Mubarak* 1428 E.H.² / 13. oktober 2007 og på årsdagen for det åbne brev fra 38 muslimske lærde til hans hellighed pave Benedikt XVI³

Et åbent brev med en opfordring fra muslimske religiøse ledere til

Hans hellighed pave *Benedikt XVI*⁴

Hans hellighed *Bartholomeus I*, patriark af Konstantinopel, Det nye Rom

¹ Brevet er oversat af Lillian Kristensen. Korancitater er gengivet med den pågældende sura's navn såvel på arabisk som på dansk, efterfulgt af sura- og versnumre, adskilt af et semikolon. Forlaget har velvilligt givet tilladelse til, at korancitaterne er hentet fra Ellen Wulff, *Koranen*, Forlaget Vandkunsten, København 2006, 544 sider, 399 kr. indb. Gengivelsen af citater fra andre muslimske skrifter er venligt gennemset af imam Abdul Wahid Pedersen. De forkortelser med kalligraferede arabiske skrifttegn, som er indsat i brevet (For Muhammed: "Fred og Guds velsignelse over ham", for Jesus Kristus: "Fred over ham", for Josva: "Fred over ham"), er kun gengivet første gang, de nævnes i forbindelse med den enkelte. Af oversættelsesøkonomiske grunde er det indledende resumé, en række noter (i teksten nummereret med romertal) samt de 138 underskriveres navne og titler ikke oversat til dansk, men placeret i tre selvstændige bilag på engelsk. Klik på **resumé**, **noter** eller **underskrifter** for at se det pågældende bilag.

² *Eid al-Fitr al-Mubarak* betegner den fest, som afslutter et års ramadan (fastemåned). Årstallet 1428 E.H. afspejler den muslimske tidsregning, der tager udgangspunkt i *Hijra*, dvs. Muhammeds og hans fællers udvandring til Medina i 622 (E. H. står for "efter Hijra"). Red.

³ De 38 lærde muslimers brev af 13. oktober 2006 er bragt i catholica.dk som artikel #1144. **Klik her** for at se dette brev, som indeholdt en kritik af pave Benedikts forelæsning på universitetet i Regensburg. Forelæsningsens tekst har været bragt som artikel #1136 i catholica.dk og kan læses ved at **klikke her**. Red.

⁴ I brevet anvendes respektfulde engelske titler i overensstemmelse med traditionen i den enkelte kristne kirke; de er her gengivet med tilnærmelsesvist dækkende danske udtryk. Red.

- Hans højærværdighed *Theodoros II*, pave og patriark af Alexandria og Afrika
- Hans højærværdighed *Ignatius IV*, patriark af Antiokia og Al Østen
- Hans højærværdighed *Theophilos III*, patriark af Den hellige By Jerusalem
- Hans højærværdighed *Alexy II*, patriark af Moskva og Al Rusland
- Hans højærværdighed *Pavle*, patriark af Beograd og Serbien
- Hans højærværdighed *Daniel*, patriark af Rumænien
- Hans højærværdighed *Maxim*, patriark af Bulgarien
- Hans højærværdighed *Ilia II*, ærkebiskop af Mtskheta-Tbilisi, katolikos – patriark af Al Georgien
- Hans højærværdighed *Chrisostomos*, ærkebiskop af Kypern
- Hans højærværdighed *Christodoulos*, ærkebiskop af Athen og Al Grækenland
- Hans højærværdighed *Sawa*, metropolit af Warszawa og Al Polen
- Hans højærværdighed *Anastasios*, ærkebiskop af Tirana, Duerres og Al Albanien
- Hans højærværdighed *Christoforos*, metropolit af de tjekkiske og slovakiske republikker
-
- Hans hellighed pave *Shenouda III*, pave af Aleksandria og Patriark af Al Afrika på Sct. Markus' apostoliske trone
- Hans højærværdighed *Karekin II*, øverste patriark og katolikos af Al Armenien
- Hans højærværdighed *Ignatius Zakka I*, patriark af Antiokia og Al Østen, overhoved i den Universelle syrisk-ortodokse Kirke
- Hans hellighed Mar *Thoma Didymos I*, katolikos af Østen på Sct. Thomas' apostoliske trone og den malankariske metropolit
- Hans hellighed *Abune Paulos*, femte patriark og katolikos af Etiopien, abbed på Sct. Tekle Haymanot's sæde, ærkebiskop af Axium
-
- Hans hellighed mar *Dinkha IV*, patriark af Den hellige apostolisk-katolske assyriske Kirke i Østen
- Hans velærværdighed *Rowan Williams*, ærkebiskop af Canterbury
- Pastor *Mark S. Hanson*, præsiderende biskop i Den evangelisk-lutherske Kirke i Amerika og præsident for Det lutherske Verdensforbund
- Pastor *George H. Freeman*, generalsekretær i Verdens Metodistråd
- Pastor *David Coffey*, præsident i Den baptistiske Verdensalliance
- Pastor *Setri Nyomo*, generalsekretær i Verdensalliancen af reformerte kirker
- Pastor Dr. *Samuel Kobia*, generalsekretær i Kirkernes Verdensråd og ledere af kristne kirker overalt ...

*I den nådige og barmhjertige Guds navn,
og må fred og velsignelse være over profeten Muhammed*

ET FÆLLES ORD MELLEM OS OG JER

*I den nådige og barmhjertige Guds navn.
Kald til din Herres vej med visdom og smuk formaning! Og du skal strides med dem på en endnu
smukkere måde! Din Herre ved bedst, hvem der har forvildet sig bort fra vejen til Ham,
og Han ved bedst, hvem der er retledte.
(Den hellige Koran, Al-Nahl, Bierne, 16:125)*

(I) KÆRLIGHED TIL GUD

KÆRLIGHED TIL GUD I ISLAM

Troens vidnesbyrd

Den centrale trosbekendelse i Islam består af to trosvidnesbyrd eller *Shahadah'er*,ⁱ som fastslår at: *Der er ingen gud uden Gud, og Muhammed er hans profet*. Disse to vidnesbyrd er Islams *sine qua non*.⁵ Han eller hun, som bekræfter dette, er en muslim, han eller hun, som benægter dette, er ikke en muslim. Desuden sagde profeten Muhammed (Fred og Guds velsignelse over ham): *Den bedste ihukommelse er: "Der er ingen gud uden Gud" ...*ⁱⁱ

Det bedste, som alle profeterne har sagt

For at komme nærmere ind på *den bedste ihukommelse* sagde profeten Muhammed også: *Det bedste, som jeg har sagt – jeg selv og profeterne, som kom før mig – er: "Der er ingen gud uden Gud, Han alene, Han har ingen lige. Han har herredømmet, og Hans er æren, og Han har magt over alle ting"*.ⁱⁱⁱ Disse sætninger, som følger efter troens første vidnesbyrd, er alle fra Den hellige Koran; hver beskriver de et aspekt af kærlighed til Gud og hengivelsen til Ham.

Ordene: *Han alene* minder muslimer om, at deres hjerter^{iv} må være Gud alene hengivne, eftersom Gud i Den hellige Koran siger: *Gud har aldrig givet en mand to hjerter i brystet (Al-Ahzab, Forbundsfallerne, 33:4)*. Gud er absolut, og derfor må hengivelse til Ham være fuldstændig oprigtig.

⁵ Latin: "uden hvilket ikke" - dvs. som en ufravigelig betingelse

Ordene: *Han har ingen lige* minder muslimerne om, at deres kærlighed til Gud skal være unik, uden rivaler i deres sjæle, eftersom Gud siger i Den hellige Koran: *Nogle mennesker tager sig foruden Gud andre, som de gør ligeværdige med Ham, og som de elsker lige så højt som Gud; men kærligheden til Gud er stærkere hos dem, der tror (Al-Baqarah, Koen, 2:165). Sandelig, deres hud og hjerte [blødgøres] til at ihukomme Gud ... (Al-Zumar, Flokkene, 39:23).*

Ordene: *Han har herredømmet* minder muslimer om, at deres tankegang og deres opfattelser må være fuldstændig hengivne til Gud, for *hans herredømme* er netop alt i skabelse eller eksistens og alt, som tanken kan vide. Og alt er i Guds hånd, eftersom Gud siger i Den hellige Koran: *Velsignet være Han, i hvis hånd herredømmet ligger! Han er i stand til alt (Al-Mulk, Herredømmet, 67:1).*

Ordene: *Hans er æren* minder muslimer om, at de må være taknemmelige overfor Gud og stole på Ham med alle deres overbevisninger og følelser. Gud siger i Den hellige Koran:

Hvis du spørger dem: "Hvem har skabt himlene og jorden og sat solen og månen i tjeneste?" vil de sige: "Gud!" Hvordan kan de være så forløjede./ Gud tildeler underhold rundhåndet, til hvem Han vil af sine tjenere, eller knapt tilmålt. Gud ved alting./ Hvis du spørger dem: "Hvem sender vand ned fra himlen og giver jorden liv dermed efter dens død?" vil de sige: "Gud!" Sig: "Lovet være Gud!" Men de fleste af dem kan intet forstå (Al-'Ankabut, Edderkoppen, 29:61-63).^v

For alle disse gaver og flere til må mennesker altid være oprigtig taknemmelige:

Gud er den, der har skabt himlene og jorden. Han sender vand ned fra himlen og frembringer derved frugter til underhold for jer. Han har sat skibene i jeres tjeneste til på Hans befaling at sejle på havet; Han har sat floderne i jeres tjeneste; / Han har sat solen og månen i jeres tjeneste, utrættelige; og Han har sat natten og dagen i jeres tjeneste. / Han giver jer af alt, hvad I beder Ham om; hvis I ville opregne Guds nådegaver, da kunne I ikke tælle dem. Mennesket er fuldt af uret og utaknemmeligt (Ibrahim, Abraham, 14:32-34).^{vi}

Sandelig, *Fatihah* – som er det mest betydningsfulde kapitel i Den hellige Koran^{vii} – begynder med lovprisning af Gud:

I den nådige og barmhjertige Guds navn. / Lovet være Gud, alverdens Herre, / Den Nådige og Den Barmhjertige, / Herskeren på dommens dag! / Dig tjener vi, og Dig beder vi om hjælp. / Led os ad den lige vej! / Vejen, der følges af dem, som Du viser nåde; ikke den, der følges af dem, som vreden rammer, eller af de vildfarne (Al-Fatihah, Åbningen, 1:1-7).

Fatihah, som reciteres mindst sytten gange dagligt af muslimer i de fastsatte bønner, minder os om den lovprisning og taknemmelighed, vi skylder Gud som den nådige og barmhjertige, ikke alene for Hans godhed og barmhjertighed mod os i dette liv, men i den sidste ende på Dommedag,^{viii} hvor det betyder mest, og hvor vi håber på tilgivelse for vore synder. Den slutter derfor med bøn om nåde og ledelse, så vi – gennem det, som begynder med lovprisning og taknemmelighed - må nå til frelse og kærlighed, for Gud siger i Den hellige Koran: *De, der tror og gør gode gerninger, dem vil Den Barmhjertige give kærlighed (Maryam, Maria, 19:96).*

Ordene: *og Han har magt over alle ting* minder muslimer om, at de skal huske Guds almagt og derfor frygte Gud.^{ix} Gud siger i Den hellige Koran:

... Frygt Gud! I skal vide, at Gud er med de gudfrygtige! / Giv bort for Guds sag! Kast jer ikke egenhændigt i tilintetgørelsen, men gør det gode! Gud elsker dem, der gør det gode (Al-Baqarah, Koen, 2:194-5).

Frygt Gud! I skal vide, at Gud er streng til at straffe! (Al-Baqarah, Koen, 2:196).

Gennem guds frygt burde en muslims handlinger, evner og styrke være fuldstændig hengivet til Gud. Gud siger i Den hellige Koran:

... og I skal vide, at Gud er med de gudfrygtige (Al-Tawbah, Omvendelse, 9:36).

I, der tror! Hvad er der i vejen med jer? Når man siger til jer: "Ryk ud for Guds sag!", er I som tynget mod jorden. Foretrækker I det jordiske liv for det hinsidige? Det jordiske livs glæder er kun ringe over for det hinsidiges. / Hvis ikke I rykker ud, vil Han tildele jer en pinefuld straf og erstatte jer med et andet folk. I kan ikke tilføje Ham nogen skade. Gud er i stand til alt (Al-Tawbah, Omvendelse, 9:38-39).

Ordene: *Han har herredømmet, og Hans er æren, og Han har magt over alle ting*, minder tilsammen muslimer om, at ganske som alting i skabelsen ærer Gud, skal alt dét, der er i deres sjæl, være hengivet til Gud:

Alt i himlene og på jorden lovpriser Gud. Ham tilhører herredømmet, og Ham tilkommer lovprisningen. Han er i stand til alt (Al-Taghabun, Det gensidige bedrag, 64:1).

For vist er det, at alt, som er i menneskesjælen, er kendt af Gud, og der skal stå til regnskab for det:

Han ved, hvad der er i himlene og på jorden; Han ved, hvad I holder hemmeligt, og hvad I siger åbenlyst. Gud ved, hvad hjertet rummer (Al-Taghabun, Det gensidige bedrag, 64:4).

Som vi kan se af alle de passager, som er citeret ovenfor, skildres sjælene i Den hellige Koran som værende i besiddelse af tre grundlæggende evner: sindet eller intelligensen, som er skabt til at begribe sandheden; viljen, som er skabt til at vælge i frihed, og følelsen, som er skabt til at elske det gode og det skønne.^x Sagt på en anden måde kender menneskesjælen gennem *forståelse* sandheden, gennem *viljen* det gode og gennem *retskafne følelser* kærligheden til Gud. I det samme kapitel i Den hellige Koran (som citeret ovenfor) fortsætter Gud med at befale folket at frygte Ham så meget som muligt og at lytte (og således forstå sandheden); at adlyde (og således at ville det gode) og at give væk (og således praktisere kærlighed og dyd), som – siger Han – er bedre for vore sjæle. Ved at inddrage *alting* i vore sjæle – evnerne til viden, vilje og kærlighed – kan vi nå frem til at blive rensset og opnå ultimativ medgang:

Så frygt Gud, alt hvad I kan! Hør efter, adlyd og giv det gode bort til fordel for jer selv! De, der er forskånet for grådighed, dem vil det gå godt (Al-Taghabun, Det gensidige bedrag, 64:16).

Sammenfattende gælder det altså, at når hele sætningen *Han alene, Han har ingen lige. Han har herredømmet, og Hans er æren, og Han har magt over alle ting* tilføjes trosbekendelsen: *Der er ingen gud uden Gud*, så minder det muslimer om, at deres hjerte, deres individuelle sjæl og alle deres sjæles evner og magt (eller ganske enkelt *hele* deres hjerte og sjæl) skal være totalt hengivet og knyttet til Gud. Således siger Gud til profeten Muhammed i Den hellige Koran:

Sig: Min bøn og min ceremoni, mit liv og min død tilhører Gud, alverdens Herre. / Han har ingen ved sin side. Jeg har fået befaling til dette, og jeg har som den første overgivet mig til

Gud. / Sig: Skulle jeg ønske mig nogen anden Herre end Gud, når Han dog er Herre over alting? Hvad hver enkelt begår, kommer over ham selv; ingen skal bære en andens byrde ... (Al-An'am, Kvæget, 6:162-164).

Disse vers sammenfatter profeten Muhammeds fuldstændige og fuldkomne hengivenhed til Gud. I Den hellige Koran påbyder Gud således muslimer, som i sandhed elsker Ham, at følge Muhammeds eksempel,^{xi} for til gengæld at blive elsket^{xii} af Gud:

Sig, (Muhammed til menneskene): "Hvis I elsker Gud, så følg mig, og Gud vil elske jer og tilgive jer jeres synder!" Gud er tilgivende og barmhjertig (Aal 'Imran, Amrams slægt, 3:31).

I Islam hører kærlighed til Gud således med til en fuldstændig og total hengivelse til Gud; det er ikke blot en flygtig og stykkevis følelse. Som set ovenfor befaler Gud i Den hellige Koran: *Sig: Min bøn og min ceremoni, mit liv og min død tilhører Gud, alverdens Herre. / Han har ingen ved sin side.* Kaldet til at være fuldstændig hengiven og knyttet til Gud med hjerte og sjæl er langt fra at være blot et kald til en følelse eller en stemning, men er i sandhed et påbud, som kræver en altomfattende, konstant og aktiv kærlighed til Gud. Det kræver en kærlighed, i hvilken det inderste spirituelle hjerte og den hele sjæl – med dens intelligens, vilje og følelser – deltager gennem hengivelse.

Ingen kommer med noget bedre

Vi har set, hvordan den velsignede sætning: *Der er ingen gud uden Gud, Han alene, Han har ingen lige. Han har Herredømmet, og Hans er æren, og Han har magt over alle ting* – der er det bedste, som alle profeter har sagt – udfolder dét, som er indeholdt i *den bedste ihukommelse (Der er ingen gud uden Gud,)* og gør det ved at vise, hvad det kræver og medfører, gennem hengivelsen. Tilbage er at sige, at denne velsignede formulering også i sig selv er en hellig påkaldelse – en slags forlængelse af troens første bekendelse (*Der er ingen gud uden Gud*) – hvis rituelle gentagelse ved Guds nåde kan udvirke nogle af de hengivne holdninger, som den kræver, nemlig kærlighed og hengivelse til Gud med hele ens hjerte, hele ens sjæl, hele ens sind, hele ens vilje eller styrke og alle ens følelser. Derfor anbefaler profeten Muhammed denne ihukommelse ved at sige:

Om nogen et hundrede gange om dagen siger: "Der er ingen gud uden Gud, Han alene, Han har ingen lige. Han har herredømmet, og Hans er æren, og Han har magt over alle ting", så er det for dem det samme som at sætte ti slaver fri, og et hundrede gode gerninger er noteret for dem, og et hundrede onde gerninger er slettet, og det er for dem en beskyttelse fra det onde for denne dag indtil aften. Og ingen giver noget bedre end dette – bortset fra den, som gør endnu mere end dét.^{xiii}

Med andre ord ikke alene kræver og implicerer den velsignede ihukommelse: *Der er ingen gud uden Gud, Han alene, Han har ingen lige. Han har herredømmet, og Hans er æren, og Han har magt over alle ting*, at muslimer skal være fuldstændig hengivne til Gud og elske Ham med hele deres hjerte og hele deres sjæl og alt, som er i dem, men gennem dens hyppige gentagelse^{xiv} baner den – ligesom begyndelsen (troens bekendelse) – en vej til at realisere denne kærlighed med alt, hvad de er.

Gud siger i en af de første åbenbaringer i Den hellige Koran: *Ihukom din Herres navn, og hellig dig Ham fuldkomment (Al-Muzzammil, Indhyllet, 73:8)*

KÆRLIGHED TIL GUD SOM DET FØRSTE OG STØRSTE BUD I BIBELEN

*Shema*⁶ i Femte Mosebog 6,4-5, et centralt sted i Det gamle Testamente og i den jødiske liturgi, siger: *Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én. Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke.*^{xv}

På samme måde da Jesus Kristus, Messias (Fred over ham), i Det nye Testamente, spørges om det største bud, svarer han:

Da farisæerne hørte, at Jesus havde lukket munden på saddukæerne, samlede de, og en af dem, en lovkyndig, spurgte ham for at sætte ham på prøve: "Mester, hvad er det største bud i loven?" Han sagde til ham: "Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind. Det er det største og det første bud. Men der er et andet, som står lige med det: Du skal elske din næste som dig selv. På de to bud hviler hele loven og profeterne" (Matt 22,34-40).

Og også:

En af de skriftkloge, som havde hørt dem diskutere og lagt mærke til, at Jesus svarede dem rigtigt, kom hen og spurgte ham: "Hvilket er det første af alle bud?" Jesus svarede: "Det første bud er: Hør Israel Herren vor Gud, Herren er én, og du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind og af hele din styrke. Dernæst kommer: Du skal elske din næste som dig selv. Intet andet bud er større end disse" (Mark 12:28-31).

Buddet om fuldt ud at elske Gud er derfor *det første og største bud* i Bibelen. Det findes da også mange andre steder i Bibelen, herunder i 5 Mos 4,29;⁷ 10,12;⁸ 11,13 (som også er en del af *Shema*),⁹ 13,3;¹⁰ 26,16;¹¹ 30,6;¹² 30,10;¹³ Jos 22,5;¹⁴ Mark 12,32-33¹⁵ og Luk 10,27-28.¹⁶

⁶ Hebraisk: Hør! Red.

⁷ 5 Mos 4,29: Men derude skal I søge Herren din Gud; du skal finde ham, hvis du søger ham af hele dit hjerte og af hele din sjæl.

⁸ 5 Mos 10,12: Og nu, Israel, hvad andet kræver Herren din Gud af dig, end at du skal frygte Herren din Gud, vandre ad alle hans veje og elske ham og tjene Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl.

⁹ 5 Mos 11,13: Hvis I vil lytte til de befalinger, jeg giver jer i dag, og elske Herren jeres Gud og tjene ham af hele jeres hjerte og af hele jeres sjæl, så ...

¹⁰ For forståelsens skyld her udvidet redaktionelt til 5 Mos 13,2-5: Hvis der fremstår en profet eller en, der har drømmesyner, hos dig, og han giver dig et tegn eller et varsel, og det tegn eller varsel, han har givet, indtræffer, og han siger: »Lad os følge andre guder, som du ikke før har kendt, og dyrke dem,« da skal du ikke lytte til, hvad den profet eller den, der har drømmesyner, siger. Det er Herren jeres Gud, der sætter jer på prøve for at få at vide, om I elsker Herren jeres Gud af hele jeres hjerte og af hele jeres sjæl. Herren jeres Gud skal I følge, ham skal I frygte, og hans befalinger skal I holde, ham skal I adlyde, ham skal I tjene, og ham skal I holde fast ved.

¹¹ 5 Mos 26,16: I dag befaler Herren din Gud dig at følge alle disse love og retsregler; du skal omhyggeligt følge dem af hele dit hjerte og af hele din sjæl.

¹² 5 Mos 30,6: Herren din Gud vil omskære dit og dine efterkommeres hjerte, så du elsker Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl, for at du må leve.

¹³ 5 Mos 30,10: ... når du adlyder Herren din Gud og holder hans befalinger og love, der står skrevet i denne lovebog, og vender om til Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl.

¹⁴ Jos 22,5: Men følg omhyggeligt den lov og befaling, Herrens tjener Moses gav jer: I skal elske Herren jeres Gud, vandre ad alle hans veje, holde hans befalinger og holde fast ved ham og tjene ham af hele jeres hjerte og af hele jeres sjæl.

¹⁵ Mark 12,32-33: Så sagde den skriftkloge til ham: "Det er rigtigt, Mester. Det er sandt, som du sagde, at Gud er én, og at der ikke er nogen anden end ham, og at det at elske ham af hele sit hjerte og af hele sin forstand og af hele sin styrke og det at elske sin næste som sig selv er mere værd end alle brændofre og slagtofre"

¹⁶ Luk 10,27-28: Manden svarede: "Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke og af hele dit sind, og din næste som dig selv." Jesus sagde: "Du har svaret rigtigt. Gør det, så skal du leve."

På forskellige steder i Bibelen findes buddet imidlertid i forskellige former og versioner. For eksempel i Matt 22,37 (*Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind.*) er det græske ord for "hjerte" *kardia*, ordet for "sjæl" er *psykè*, og ordet for "sind" er *dianoia*. I gengivelsen i Mark 12,30 (... *og du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind og af hele din styrke.*) er ordet "styrke" tilføjet de førnævnte tre og er en oversættelse af det græske ord *ischus*.¹⁷

Den lovkyndiges ord i Luk 10,27 (som bekræftes af Jesus i Luk 10,28) indeholder de samme fire begreber som Mark 12,30. Den skriftkloges ord i Mark 12,32 (som bekræftes af Jesus Kristus i Mark 12,34) indeholder de tre begreber *kardia* ("hjerte"), *dianoia* ("sind") og *ischus* ("styrke").

I *Shema* i 5 Mos 6,4-5 (*Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én. Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke*) er det hebraiske ord for "hjerte" *lev*, ordet for "sjæl" er *nefesh* og ordet for "styrke" er *me'od*.

I Jos 22,5 påbyder Josva (Fred over ham) Israelitterne at elske Gud og være ham hengiven på denne måde:

Men følg omhyggeligt den lov og befaling, Herrens tjener Moses gav jer: I skal elske Herren jeres Gud, vandre ad alle hans veje, holde hans befalinger og holde fast ved ham og tjene ham af hele jeres hjerte og af hele jeres sjæl (Jos 22,5)

Hvad alle disse gengivelser således har fælles – på trods af de sproglige forskelligheder mellem det hebraiske Gamle Testamente, Jesu Kristi oprindelige ord på aramæisk og den foreliggende græske tekst i Det ny Testamente – er buddet om at elske Gud fuldt ud med hjerte og sjæl og være ham fuldstændig hengiven. Dette er det første og største bud for mennesker.

I lyset af, hvad vi har set som nødvendigvis liggende i og fremhævet gennem Profeten Muhammeds velsignede udtalelse: *Det bedste, som jeg har sagt – jeg selv og profeterne, som kom før mig – er: "Der er ingen gud uden Gud, Han alene, Han har ingen lige. Han har Herredømmet, og Hans er æren, og Han har magt over alle ting"*,^{xvi} så kan vi måske nu forstå ordene: *Det bedste, som jeg har sagt – jeg selv og profeterne, som kom før mig*, og at den velsignede sætning: *"Der er ingen gud uden Gud, Han alene, Han har ingen lige. Han har Herredømmet, og Hans er æren, og Han har magt over alle ting"* er i overensstemmelse med det "første og største bud": at elske Gud med hele ens hjerte og sjæl, som det findes forskellige steder i Bibelen. Det vil med andre ord sige, at profeten Muhammed måske, gennem inspiration, gentog og hentydede til Bibelens første bud. Gud ved bedst, men vi har med sikkerhed set, at deres betydning virkeligt er den samme. Dertil kommer, at vi også ved (som det kan ses i noterne),¹⁸ at begge formuleringer har andre bemærkelsesværdige paralleller: den måde de fremstår på i en række let varierede gengivelser og former i forskellige sammenhænge, hvilket alt sammen ikke desto mindre understreger den førsteplads, som en fuldstændig kærlighed og hengivenhed til Gud skal have.^{xvii}

¹⁷ Udtales iskys. Red.

¹⁸ **Klik her** for at se bilaget med noter. Red.

(II) KÆRLIGHED TIL NÆSTEN

KÆRLIGHED TIL NÆSTEN I ISLAM

Der er talrige påbud i Islam om, hvor nødvendig og yderst vigtig kærlighed til - og barmhjertighed overfor – næsten er. Næstekærlighed er en væsentlig og integreret del af troen på Gud og kærligheden til Gud, fordi der i Islam ikke findes sand tro på Gud, og der ingen retfærdighed er uden kærlighed til næsten. Profeten Muhammed sagde: "*Ingen af jer har tro, før I elsker for jeres broder dét, som I elsker for jer selv*",^{xviii} og "*Ingen af jer har tro, før I elsker for jeres næste dét, som I elsker for jer selv*".^{xix}

Indføling og sympati med næsten – og selv formelle bønner – er imidlertid ikke nok. Det må følges af generøsitet og egen offervillighed. Gud siger i Den hellige Koran:

Fromhed er ikke, om I vender jeres ansigt^{xx} mod øst eller vest. Fromhed er, når man tror på Gud og den yderste dag, på englene, Skriften og profeterne; når man til trods for, at man elsker sine rigdomme, giver dem bort til slægtningene, de forældreløse og de fattige, til den vejfarende, til tiggerne og slaverne; og når man holder bøn og giver almisse. Fromme er de, der overholder de aftaler, som de har indgået, og er udholdende i ulykke og modgang og onde tider. De er sandfærdige. De er gudfrygtige (Al-Baqarah, Koen, 2:177).

Og også:

I vil ikke opnå fromhed, med mindre I giver bort af det, som I holder af. Gud er vidende om, hvad I giver bort (Aal 'Imran, Amrams slægt, 3:92).

Uden at give vor næste dét, vi selv elsker, elsker vi ikke virkeligt Gud eller næsten.

KÆRLIGHED TIL NÆSTEN I BIBELEN

Vi har allerede citeret Messias', Jesu Kristi, ord om næstekærlighedens yderste vigtighed, som nævnes lige efter kærligheden til Gud:

Det er det største og det første bud. Men der er et andet, som står lige med det: »Du skal elske din næste som dig selv. På de to bud hviler hele loven og profeterne (Matt 22,38-40).

Og:

Dernæst kommer: »Du skal elske din næste som dig selv.« Intet andet bud er større end disse (Mark 12:31).

Tilbage er blot at bemærke, at dette bud også findes i Det gamle Testamente:

Du må ikke nære had til din broder i dit hjerte, men du skal åbent gå i rette med din landsmand, så du ikke pådrager dig skyld. Du må ikke hævne dig på dine landsmænd eller bære nag til dem; du skal elske din næste som dig selv. Jeg er Herren! (3 Mos 19,17-18)

Således kræver det andet bud ganske som det første bud generøsitet og vilje til at give sig selv, og på disse to bud hviler hele loven og profeterne.

(III) KOM TIL ET FÆLLES ORD MELLEMS OS OG JER

Et fælles ord

Samtidig med, at Islam og Kristendom tydeligvis er forskellige religioner – og samtidig med, at nogle af deres grundlæggende forskelle ikke kan bagatelliseres – er det klart, at *de to største bud* er et fælles grundlag og noget, der forbinder Koranen, Torah'en¹⁹ og Det nye Testamente.

Det, som går forud for de to bud i Torah'en og i Det nye Testamente, og det, som de udgår fra, er Guds énhed – at der kun er én Gud. For *Shema* i Torah'en (5 Mos 6,4) begynder: *Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én.* På samme måde siger Jesus (Mark 12:29): *Det første bud er: Hør Israel! Herren vor Gud, Herren er én.* På samme måde siger Gud i Den hellige Koran: *Sig: Han er Gud, én, Gud, Den Evige (Al-Ikhlās, Den rene tro, 112:1-2).* Således bliver Guds enhed, kærligheden til ham og kærligheden til næsten en fælles grund, på hvilken Islam og Kristendommen (og Jødedommen) er grundlagt.

Det kunne ikke være anderledes, eftersom Jesus sagde (Matt 22,40): *På disse to bud hviler hele loven og profeterne.* Desuden bekræfter Gud i Den hellige Koran, at Profeten Muhammed ikke bragte noget grundlæggende eller essentielt nyt: *Der bliver ikke sagt andet til dig end det, der er blevet sagt til udsendingene før dig (Fussilat, Fremlagt nøjagtigt, 41:43).* Og: *Sig (Muhammed): "Jeg er ikke nogen nyskabelse blandt udsendingene. Jeg ved hverken, hvad der skal ske med mig eller med jer. Jeg følger kun det, der er blevet mig åbenbaret. Jeg er kun en tydelig advarer"* (Al-Ahqaf, Sandklitterne, 46:9). Således bekræfter Gud også i Den hellige Koran, at de samme evige sandheder om Guds enhed, om nødvendigheden af fuldstændig kærlighed og om hengivelse til Gud (og således at forsage falske guder) samt om nødvendigheden af kærlighed til medmennesker (og dermed retfærdighed) ligger til grund for at sand religion:

Til ethvert fællesskab har Vi sendt en udsending: "Tjen Gud, og hold jer fra afguderne!" Nogle af dem har Gud retledt; for andre gik vildfarelsen i opfyldelse. Drag omkring i landet og se, hvilken ende det tog med dem, der kaldte det for løgn! (Al-Nahl, Bierne, 16:36)

Vi har sendt Vore udsendinge ud med de klare beviser, og Vi sendte Skriften ned sammen med dem, tillige med vægten,²⁰ for at menneskene kunne varetage retfærdigheden... (Al-Hadid, Jernet, 57:25).

¹⁹ Dvs. de fem Mosebøger. Red.

²⁰ "Vægten" udgør sammen med "Skriften" og "Jernet" en treklang i Islam, som ikke fremgår af citatet af Al-Hadid, Jernet, 57:25, idet verset kun er gengivet delvist. Den fulde tekst lyder: "Vi har sendt Vore udsendinge ud med de klare beviser, og Vi sendte Skriften ned sammen med dem, tillige med vægten, for at menneskene kunne varetage retfærdigheden. Også jernet har Vi sendt ned. Der ligger en mægtig styrke deri og megen nytte for menneskene. Gud vil så vide, hvem der hjælper Ham og Hans udsendinge i det skjulte. Gud er stærk og mægtig." Ifølge en kommentar i Abdullah Yusuf Ali, *The Holy Qur-an* (Forlag Shaikh Muhammad Ashraf, Lahore, uden årstal) bliver tre ting nævnt i dette vers som Guds gaver, nemlig Skriften, Vægten og Jernet, som symboliserer tre ting, der holder samfundet sammen, nemlig Åbenbaringen, som påbyder det gode og forbyder det onde, Retfærdighed, som giver enhver, hvad der tilkommer ham, og Lovens stærke arm, der griber ind over for dem, som handler ondt. Red.

Kom til et fælles ord!

I Den hellige Koran siger Gud den Højeste til muslimer, at de skal rette følgende appel til kristne (og jøder – *Skriftens folk*):

Sig: "I Skriftens folk! Kom, lad os enes om et ord, der er fælles for os og jer: At vi tjener Gud alene, at vi ikke sætter noget andet ved Hans side, og at ingen af os tager andre til herrer foruden Gud"! Hvis de så vender sig bort, skal I sige: "Vær I vidner til, at vi overgiver os til Gud!" (Aal 'Imran, Amrams slægt, 3:64).

De velsignede ord: *vi ikke sætter noget andet ved Hans side* relaterer klart til Guds énhed. Det er også klart, at ordene: *vi tjener Gud alene* henviser til at være Gud fuldstændig hengivne og dermed til det *første og største bud*. Ifølge en af de ældste og mest autoritative kommentarer (*tafsir*) til Den hellige Koran - *Jami' Al-Bayan fi Ta'wil Al-Qur'an* af Abu Ja'far Muhammad bin Jarir Al-Tabari (død 310 E.H. / 923 e. Kr.) betyder: *at ingen af os tager andre til herrer foruden Gud*, at "ingen af os skulle adlyde i ulydighed overfor, hvad Gud har påbudt, eller ære dem ved at kaste sig i støvet for dem på samme måde som de ligger i støvet for Gud." Med andre ord skulle muslimer, kristne og jøder være frie til hver især at følge, hvad Gud byder dem, og ikke være tvunget til "at ligge i støvet for konger og lignende",^{xxi} for Gud siger et andet sted i Den hellige Koran: *Der er ingen tvang i religionen (Al-Baqarah, Koen, 2:256)*. Dette henviser klart til det andet bud og til den næstekærlighed, af hvilken retfærdighed^{xxii} og religionsfrihed er en altafgørende del. Gud siger i Den hellige Koran:

Gud forbyder jer ikke at være venlige og handle retfærdigt mod dem, der ikke bekæmper jer i religionen, og som ikke har fordrevet jer fra jeres boliger. Gud elsker dem, der handler retfærdigt (Al-Mumtahinah, På prøve, 60:8).

Som muslimer opfordrer vi således kristne til at huske Jesu ord i evangeliet (Mark 12,29-31):

Jesus svarede: »Det første bud er: Hør Israel! Herren vor Gud, Herren er én, / og du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind og af hele din styrke. Dernæst kommer: »Du skal elske din næste som dig selv. Intet andet bud er større end disse.«

Som muslimer siger vi til kristne, at vi ikke er imod dem, at Islam ikke er imod dem – så længe de ikke fører krig imod muslimer på grund af deres religion, undertrykker dem eller fordriver dem fra deres hjem (i henhold til Den hellige Korans ord [Al-Mumtahinah, 60:8] som citeret ovenfor). Endvidere siger Gud i Den hellige Koran:

De er ikke ens. Blandt Skriftens folk findes et fællesskab, der står op i nattens timer for at læse Guds tegn op, og de kaster sig ned i bøn./ De tror på Gud og den yderste dag; de påbyder det rette og forbyder det forkastelige; de kappes om de gode ting. De er blandt de retfærdige./ De vil ikke få utak for det gode, de gør. Gud kender de gudfrygtige (Aal-'Imran, Amrams slægt, 3:113-115).

Er Kristendommen nødvendigvis imod muslimer? I evangeliet siger Jesus Kristus:

Den, der ikke er med mig, er imod mig, og den, der ikke samler med mig, spreder (Matt 12,30).

Den, der ikke er imod os, er for os (Mark 9,40).

... for den, der ikke er imod jer, er for jer (Luk 9,50).

Ifølge *den hellige Theofylaktos' Forklaring til Det nye Testamente*^{xxiii} modsiger disse udsagn ikke hinanden, fordi det første udsagn (i den foreliggende græske tekst i Det nye Testamente) henviser til dæmoner, hvorimod det andet og tredje udsagn henviser til mennesker, som anerkendte Jesus, men ikke var kristne. Muslimer anerkender Jesus Kristus som Messias; ikke på samme måde, som kristne gør (men kristne er nu heller ikke alle blevet enige med hinanden om Jesu Kristi natur), men på følgende måde: *Messias, Jesus, Marias søn er kun Guds udsending, Hans ord, som Han talte til Maria, og ånd af Ham (Al-Nisa', Kvinderne, 4:171)*. Vi opfordrer derfor kristne til at anse muslimer som *ikke imod* og derfor som *med dem* i overensstemmelse med Jesu Kristi ord.

Som muslimer og i lydighed overfor Den hellige Koran beder vi endeligt kristne om at samles med os om dét grundlæggende, der er fælles i vore to religioner ... *At vi tjener Gud alene, at vi ikke sætter noget andet ved Hans side, og at ingen af os tager andre til herrer foruden Gud (Aal 'Imran, Amrams slægt, 3:64)*.

Lad denne fælles grund være basis for al fremtidig interreligiøs dialog mellem os, thi vores fælles grund er det, som *hele loven og profeterne* hviler på (Matt 22,40). Gud siger i Den hellige Koran:

Sig (O muslimer): "Vi tror på Gud og på det, der blev sendt ned til os; på det, der blev sendt ned til Abraham, Ismael, Isak, Jakob og stammerne; på det, der blev givet til Moses og Jesus, og på det, der blev givet til profeterne fra deres Herre. Vi gør ikke forskel på nogen af dem. Vi overgiver os til Ham."/ Hvis de tror på det samme, som I tror på, er de retledte; men hvis de vender sig bort, er de i splid. Gud vil beskytte dig mod dem. Gud er Den Hørende og Den Viddende (Al-Baqarah, Koen, 2:136- 137).

Mellem os og jer

At finde en fælles grund mellem muslimer og kristne er ikke blot et spørgsmål om høflig økumenisk dialog mellem udvalgte religiøse ledere. Kristendom og Islam er den største og den næststørste religion i verden og i historien. Kristne og muslimer udgør angiveligt henholdsvis over en tredjedel og over en femtedel af menneskeheden. Tilsammen udgør de mere end 55 % af verdens befolkning, hvilket gør forholdet mellem disse to religiøse fællesskaber til den vigtigste faktor, når det handler om at bidrage til meningsfuld fred rundt i verden. Hvis der ikke er fred mellem muslimer og kristne, kan der ikke være fred i verden. Med den moderne verdens frygtelige våben; med muslimer og kristne overalt boende sammen på kryds og tværs som aldrig før, kan ingen af parterne ensidigt vinde en konflikt mellem mere en halvdelen af verdens befolkning. Således står vores fælles fremtid på spil. Selve verdens overlevelse står måske på spil.

Og til dem, som ud fra en egeninteresse ikke desto mindre tiltrækkes af konflikt og destruktion, eller som regner med, at de i sidste ende vil opnå noget derigennem, siger vi, at selve vores evige sjæl også står på spil, hvis det ikke lykkes for os alvorligt at gøre enhver indsats for at skabe fred og møde hinanden i harmoni. Gud siger i Den hellige Koran: *Gud påbyder retfærdighed, at handle godt og at give til slægtningene; Han forbyder skamløshed, det forkastelige og vold. Han formaner jer. Måske lader I jer påminde! (Al Nahl, Bierne, 16:90)*. Jesus Kristus siger: *Salige er de, som stifter fred (Matt 5,9)*, og også: *Før hvad hjælper det et menneske at vinde hele verden, men bøde med sit liv? (Matt 16,26)*

Så lad ikke dét, der adskiller os, give anledning til had og stridigheder mellem os. Lad os kun kappes med hinanden, når det handler om retfærdighed og gode gerninger. Lad os respektere hinanden, være fair og retfærdige, vise hinanden venlighed og leve i oprigtig fred, harmoni og gensidig god vilje. Gud siger i Den hellige Koran:

Til dig sendte Vi Skriften med sandheden ned, til bekræftelse af det af Skriften, der forelå før den, og for at give vished derom. Døm imellem dem efter det, som Gud har sendt ned! Følg

ikke deres lyster, bort fra den sandhed, der er kommet til dig! For hver og en af jer har Vi sat en retning og en vej. Hvis Gud havde villet, havde Han gjort jer til ét fællesskab; men Han vil sætte jer på prøve gennem det, som Han har givet jer. I skal derfor stræbe efter at komme først med det gode! Til Gud vender I alle tilbage. Da vil Han underrette jer om det, hvorom I var uenige (Al-Ma'idah, Bordet, 5:48).

***Wal-Salaamu 'Alaykum,
Pax Vobiscum.²¹***

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

²¹ Arab. og latin: Fred være med jer. Red.